

arten af middelalderens møblement, og der er normalt ikke tale om særligt meget. Det er dog langt fra et tegn på armød; en fransk historiker har illustreret det med bemærkningen, at middelalderens velhavere var fantastisk rige, *fordi de kunne købe al den luksus, de kunne forestille sig*. Man savner ikke et 45" Flatscreen TV, hvis man aldrig har hørt om fjernsyn.

Almindelig sund fornuft dikterede relativt små rum. Det er både vanskeligt og dyrt at opvarme store, kolde lokaler, og derfor var langt de fleste boligrum ret små. Selv på adelens og kongernes borge var de enkelte rum generelt beskedne, om end der kunne være temmeligt mange af dem. De få virkeligt store pragtsale (som man f.eks. finder bevaret på Nyborg Slot) blev brugt til møder, ceremonier og andre

officielle handlinger, men ikke til egentlig bolig. Dertil var de simpelt hen for ukomfortable.

Små rum levner ikke plads til unødvendige møbler, men hvad enten man var rig eller fattig var der også grænser for, hvor meget man havde brug for. Selv den mest skamløst rige bagdel kan kun sidde på én stol, selv den mest forslugne bon-vivant kan kun spise ved ét bord, og selv den mest søvnige har ikke brug for mere end én seng ad gangen. Det er i alt væsentligt ikke i mængden, men i udformningen og kvaliteten, at den rige mand adskiller sig fra den fattige i middelalderen - et princip, som det måske ville klæde os i vor tid at tage ved lære af.

Interieur i en velhaverbolig. Økonomien ser i høj grad ud til at være i orden, men indretningen er stadig meget spartansk.

I den brede befolkning kunne indboet være så sparsomt, at det for os idag forekommer næsten umuligt at leve med. Middelaldercentrets rebslagerhus med ildsted midt på gulvet.

Men trods alt havde en velhavende naturligvis flere møbler end en fattig. Hvor en rig købmand f.eks. har brug for flere borde til bogholderi, spisning, præsentation af handelsvarer osv, måtte en almindelig bonde eller håndværker normalt klare sig med et enkelt. Håndværkerens beskedne bolig havde ikke plads til ret meget indbo, så det bord, der blev brugt som arbejdsplads, måtte ved spisetid ryddes af og tjene som spisebord. Om natten kunne det sågar fungere som seng, hvis der ikke var tilstrækkeligt liggeplads til hele husstanden. Ved køkkenilden kunne man også have et lille bord - måske blot et par planker på bukke - som blev brugt ved tilberedningen af maden, men som samtidig også tjente som spise- og arbejdsbord.

En travl, energisk købmand (som tilmed

Selv i dette velhavende hus med både kamin og en indvendig vindeltrappe var faciliteterne til den daglige madlavning yderst beskedne. Kaminen er både varme- og lyskilde samt ildsted til brug ved madlavningen.